

curs 2013-2014

avaluació diagnòstica **educació secundària obligatòria** competència comunicativa: llengua catalana

Nom i cognoms

Grup

Text 1: Com fer adob casolà

Llegeix el text i contesta a les preguntes.

El compost és matèria orgànica que ha estat descomposta i reciclada per ser usada com a fertilitzant orgànic. Una manera senzilla de fer adob per al nostre petit hort és el vermicompostatge.

Consisteix en el compostatge de petites quantitats de residus de cuina amb l'ajut del cuc vermell de Califòrnia. És un cuc de terra especialment adequat per reciclar la matèria orgànica en descomposició. A diferència d'altres cucs de terra, aquesta espècie és molt prolífica, viu més temps, és molt voraç i és capaç de viure en grans densitats, fins a més de 30.000 individus en un metre quadrat.

Com tots els cucs de terra, el cuc vermell només menja matèria orgànica en descomposició i no matèria orgànica fresca. Per tant, cal utilitzar residus que es descomponguin ràpidament i que el cuc de terra pugui digerir en el mínim temps possible. En cas de posar molts residus que els cucs de terra no es puguin menjar, poden aparèixer mosques i altres insectes. Cal, doncs, anar molt amb compte amb el tipus de residu i la quantitat que hi posem.

Residus idonis per fer vermicompostatge

- **Residus de fruita dolça.** Solen tenir un contingut en sucres elevat i atreuen molt el cuc de terra. És espectacular l'efecte de la polpa del meló.
- **Residus verds.** Per exemple, verdures, enciam, etc.
- **Marro del cafè i restes d'herbes d'infusions.** Com que ja vénen molt trossegats, es descomponen i són digerits ràpidament pels cucs de terra.
- **Closques d'ou.** Es poden afegir trossegades. És un material mineral i, per tant, no és digerit pel cuc de terra, però a mesura que es vagi descomponent aportarà calci, que és molt important per al creixement dels cultius.

Residus no adequats per fer vermicompostatge

- **Restes àcides,** com la pell dels cítrics (taronges, mandarines, llimones, etc.). Se'n pot posar una mica, però triguen més temps a ser digerides pel cuc de terra.
- **Restes d'origen animal,** carn o peix. Es descomponen lentament i generen males olors.
- **Restes molt fibroses,** com la pell de plàtan. Tenen una descomposició bastant lenta. Si n'hi posem, ha de ser en poca quantitat.

Pel que fa a la quantitat de residu, depèn de la densitat de cucs que tinguem. Com més elevada sigui la densitat, major serà la quantitat de residu que podran consumir. Cal anar cercant l'equilibri entre la població del cuc de terra i el residu que s'hi pot afegir. Un excés d'aliment pot generar males olors i mosques; en canvi, un dèficit farà que la població de cucs no augmenti o que, fins i tot, disminueixi. Per a una caixa d'uns 40 cm de diàmetre es pot aconseguir una quantitat de 3.000 cucs de terra, que poden necessitar de l'ordre de 0,5 kg d'aliment cada dia.

Quan el residu ha estat digerit i la caixa de compostatge ja està plena, cal extreure'n l'adob. Aquest procés el podem realitzar quan els residus tinguin un aspecte d'humus i una olor agradable.

Josep Maria Vallès, *L'hort urbà* (Text adaptat)

Text 1: Com fer adob casolà

1 Quina d'aquestes característiques defineix millor el cuc vermell de Califòrnia?

- a. Viu molt poc temps.
- b. Té un cos molt dens.
- c. Menja poc compost.
- d. És molt prolífic.

0-1

2 Podem posar residus de plàstic en un vermicompostador? Justifica la teva resposta.

.....
.....
.....

0-1

3 Un vermicompostador atreu les mosques si hi posem...

- a. menjar massa fresc.
- b. pell de meló.
- c. massa menjar.
- d. pell de plàtan.

0-1

4 Quin és el residu més idoni per posar en un vermicompostador?

- a. La pell de taronja.
- b. El pinyol d'oliva.
- c. El meló sense pell.
- d. La pell de plàtan.

0-1

5 Per què va bé posar restes d'infusions en un vermicompostador? Justifica la teva resposta amb les teves paraules.

.....
.....
.....

0-1

6 Quin és el residu menys adequat per posar en un vermicompostador?

- a. Les restes de peix.
- b. El marro del cafè.
- c. La closca d'ou.
- d. Les fulles d'enciam.

0-1

7 Marca amb una X si és verdadera (V) o falsa (F) cada una de les frases següents.

	V	F
a. La principal finalitat d'un vermicompostador és criar cucs.	☐	☐
b. La pell de plàtan és recomanable perquè tarda molt a descompondre's.	☐	☐
c. Per cada 3.000 cucs es necessita un quilogram d'aliment diari.	☐	☐
d. L'olor agradable indica que el compost ja s'ha convertit en adob.	☐	☐

0-1

0-1

0-1

0-1

Text 1: Com fer adob casolà

8 Muntar un vermicompostador pot interessar a algú que vulgui...

- a. cultivar un hortet a casa i menjar verdures més sanes.
- b. no haver de comprar verdura i estalviar-se molts diners.
- c. produir més quantitat de verdures i molt més ràpidament.
- d. no haver de llençar les escombraries als contenidors.

0-1

9 La finalitat d'aquest text és...

- a. criticar l'ús d'adobs industrials.
- b. explicar amb detall l'origen d'una cosa.
- c. alertar d'alguns perills per al medi ambient.
- d. donar instruccions sobre el funcionament d'una cosa.

0-1

10 Completa cada buit de la frase amb una d'aquestes tres paraules: *que, hi, les*.

Vigileu de no posar les restes d'origen animal al vermicompostador. Si n'____
poseu, pot passar ____ hi vagin insectes a menjar-se-____.

0-1

11 Tria els nexes que han d'anar als dos buits de la frase.

A un aprenent de pagès, un vermicompostador ____ pot ajudar molt, ____ és un
recurs fàcil, senzill i eficaç.

- a. li – però
- b. li – perquè
- c. el – però
- d. el – perquè

0-1

Text 2: Només serà una punxada de res

Llegeix el text i contesta a les preguntes.

Busquem **respostes pràctiques** a les preguntes que pot suscitar la **vacunació**. Tot el que cal saber més enllà del **debat científic**.

Seguiment per escrit. Els catalans rebem 10 tipus diferents de vacunes sistemàtiques en diverses dosis durant els 10 primers anys de vida.

Carnet de vacunació		Tipus de vacunes										
		Difteria	Tètanus	Tos ferina	Poliomielitis	Haemophilus B	Hepatitis B	Meningitis C	Xarampió	Rubèola	Parotiditis	Varicel·la
mesos	2	•	•	•	•	•	•	•				
	4	•	•	•	•	•	•					
	6	•	•	•	•	•	•					
	12							•	•	•		
	15							•				
	18	•	•	•	•	•						
anys	4							•	•	•		
	4-6	•	•	•								
	12						*				**	
	14-16	•	•									

Font: Departament de Salut / Gràfic: ARA

* Fins al curs 2013-2014 es continuarà aplicant l'antihepatítica A+B, segons un programa pilot a les escoles.

** Vacuna als nens que no l'hagin rebut anteriorment o que no hagin passat la varicel·la.

La vacunació en xifres

1796 Any en què Edward Jenner desenvolupa la primera vacuna per lluitar contra la verola.

25 Tipus de vacunes de què disposem a Catalunya.

98% Percentatge de nens que són vacunats durant el primer any de vida a Catalunya.

25% Un de cada quatre nens no té accés a cap programa de vacunes.

20 Anys que han calgut per tal que les polítiques de vacunació hagin reduït la mortalitat en un 30%.

4.500.000 Morts de criatures que es podrien evitar cada any si tothom tingués accés a les vacunes.

10.000 Milions de dòlars que han donat l'UNICEF i l'OMS per comprar vacunes fins a l'any 2020.

Quan es parla de vacunes poden sorgir dubtes. En aquest article us donem respostes.

Què és una vacuna? Una vacuna és un medicament que s'administra a una persona sana. Són microorganismes morts o gèrmens atenuats que no tenen la força per provocar la malaltia, però que preparen el cos. Si mai hi ha contacte amb la malaltia, les defenses estan a punt per actuar.

Per què ens hem de vacunar? Les vacunes han eradicat malalties i disminuït el nombre de malalts d'altres malalties. Si la població deixés de vacunar-se, moltes rebrotarien.

Què passa si no em vacuno? Si no topes mai amb cap d'aquestes malalties, res. Ara bé, si el teu cos es veïés exposat a algun d'aquests microorganismes, podries contreure les malalties, algunes de les quals deixen seqüeles greus. A més, esdevenen un focus d'infecció per a la gent del voltant.

Tenen efectes secundaris? Són medicaments segurs, però poden provocar alguna molèstia lleu i passatgera, com ara febre, inflamació, envermelliment o dolor a la zona de la injecció. Els efectes secundaris greus són poc probables.

Les vacunes són medicaments segurs que poden provocar alguna molèstia lleu i temporal.

És molt important portar el carnet vacunal al dia des del moment del naixement.

Quan ens hem de vacunar? Hi ha dos grups de vacunes: sistemàtiques i no sistemàtiques. Les sistemàtiques són les que estan programades en el calendari de vacunacions, i les no sistemàtiques són les que només cal posar en casos concrets, com grups de risc o per a certs viatges.

Tots ens hem de vacunar? No. Hi ha col·lectius que es considera que és millor que no es vacunin, ja que la reacció és més greu que el risc de contreure la malaltia. Davant de qualsevol dubte, el més recomanable és consultar-ho al metge.

Què passa si no he seguit el calendari? Cal visitar el metge i portar-li el carnet vacunal. El metge ens informará de les vacunes que s'hauran d'administrar.

És molt important portar el carnet vacunal al dia des del moment del naixement de l'infant.

És obligatori estar vacunat? No. Però hi ha diversos organismes que ho recomanen, com per exemple el Departament de Salut, la Creu Roja i l'OMS.

Vacunació només per a alguns

Metges Sense Fronteres va vacunar només durant el 2009 nou milions i mig de persones com a conseqüència de brots. La majoria, per un brot de meningitis a la frontera entre Nigèria i el Níger, i la resta, per un de xarampió al sud de l'Àfrica. Les campanyes de vacunació formen part de la seva tasca per fer arribar atenció sanitària a zones on no n'hi ha. Calculen que per cada 10 euros de donació, vacunen 400 nens contra la meningitis. L'UNICEF també fa un gran esforç per intentar fer arribar vacunes a tants nens com sigui possible. És el proveïdor més important de vacunes dels països en desenvolupament. Diverses empreses han col·laborat amb aquesta organització per finançar programes que desinflin les xifres de mortalitat infantil.

Rosa Rodon, diari ARA,
22 de gener de 2011
(Text adaptat)

Text 2: Només serà una punxada de res

1 El fet de no vacunar-te...

- a. no tindrà cap repercussió sobre la teva salut.
- b. t'impedirà viatjar a l'estranger.
- c. pot convertir-te en focus d'infecció per als que t'envolten.
- d. t'evitarà moltes malalties.

0-1

2 Els "efectes secundaris" de les vacunes són...

- a. els que actuen sobre l'alumnat de secundària.
- b. repercussions i molèsties lleus.
- c. els ocasionats per vacunes en mal estat.
- d. les malalties greus provocades per les vacunes.

0-1

3 Ens hem de vacunar...

- a. un cop a l'any, perquè la vacuna no perdi l'efecte.
- b. només quan les autoritats sanitàries ho indiquin públicament.
- c. sempre que viatgem fora del nostre país.
- d. d'acord amb el calendari de vacunacions i en casos concrets.

0-1

4 Per què és millor que alguns col·lectius de persones no es vacuin?

.....
.....

0-1

5 Quin és el percentatge de nens que NO es vacunen a Catalunya en el primer any de la seva vida?

- a. 2%.
- b. 25%.
- c. 75%.
- d. 98%.

0-1

6 Marca amb una X si és verdadera (V) o falsa (F) cada una de les frases següents.

	V	F
a. Als 12 anys, la vacuna de la varicel·la és obligatòria per a tothom.	☐	☐
b. El principal proveïdor de vacunes als països subdesenvolupats és l'UNICEF.	☐	☐
c. A Catalunya disposem de 26 tipus de vacunes.	☐	☐
d. Una vacuna costa uns 10 euros.	☐	☐

0-1

0-1

0-1

0-1

Text 2: Només serà una punxada de res

7 Fixa't en el gràfic del carnet de vacunació. La vacuna contra la meningitis C es fa...

- a. als 2, als 4 i als 15 mesos.
- b. als 2, als 6 i als 15 mesos.
- c. als 4, als 6 i als 15 mesos.
- d. als 4, als 6 i als 18 mesos.

0-1

8 Explica amb les teves paraules el sentit del títol "Només serà una punxada de res".

.....
.....

0-1

9 Quina d'aquestes frases resumeix millor el contingut de l'article?

- a. Pràcticament tothom, arreu del món, està vacunat.
- b. És molt recomanable posar-se les vacunes.
- c. És obligatori posar-se les vacunes.
- d. Les vacunes tenen molt poca eficàcia.

0-1

10 El prefix "micro" a la paraula "microorganismes" vol dir que són "organismes

.....".

0-1

11 Marca la frase que té la puntuació correcta.

- a. Hem de tenir el carnet de vacunes al dia; si no haurem d'anar al metge que ens dirà, quines vacunes ens falten.
- b. Hem de tenir el carnet de vacunes al dia; si no, haurem d'anar al metge que, ens dirà quines vacunes ens falten.
- c. Hem de tenir el carnet de vacunes al dia; si no, haurem d'anar al metge, que ens dirà quines vacunes ens falten.
- d. Hem de tenir el carnet de vacunes, al dia; si no haurem d'anar al metge, que ens dirà quines vacunes ens falten.

0-1

Expressió escrita

EXERCICI D'ORTOGRAFIA

1 Completa les paraules de les frases col·locant la lletra o lletres (i l'accent, si és necessari) en l'espai buit corresponent.

- a. La Gl__ria està molt contenta.
- b. Això no __s veritat.
- c. Tinc la seva adre__a electrònica.
- d. M'agradaria que ho veie__is.
- e. A aquest nombre li falta un __ero.

0-1

a

0-1

b

0-1

c

0-1

d

0-1

e

EXERCICI DE PUNTUACIÓ

2 D'entre tots els signes de puntuació (coma, punt i coma, punt i final, punts suspensius, signes d'interrogació o exclamació, etc.), utilitza els que creguis necessaris per col·locar en els buits corresponents.

A més, has de corregir i posar en majúscules, quan s'escaigui, la primera lletra de la paraula que comença l'oració.

Diumenge vaig quedar amb tres amics__ (1) el Miquel__ (2) el Jaume i l'Enric__ (3) primer vam passejar pel parc__ (4) tot xerrant de les nostres coses__ (5) després__ (6) quan ja es feia fosc__ (7) vam anar a prendre un gelat a la plaça__ (8) al bar Romeu__ (9) on tenen els millors gelats del poble__ (10)

0-1 0-1 0-1 0-1 0-1 0-1 0-1 0-1 0-1 0-1

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Redacció

Escriu entre 10 i 15 línies. Si n'escrís menys de 10, no se't corregirà la redacció i la teva puntuació es veurà afectada.

Et recomanem que segueixis aquest procés:

1. Planificació, esquema de les idees que desenvoluparàs.
2. Primera versió de la redacció.
3. Revisió, correcció i versió definitiva.

TEMA: Escriu una narració que reculli els teus records i les teves sensacions d'alguna de les vegades que t'han vacunat.

0-1-2
-3-4

A

0-1-2
-3-4

R

0-1-2
-3-4

S

0-1-2
-3-4

L

0-1-2
-3-4

O

0-1-2
-3-4

M

0-1

P

Moltes gràcies per la teva col·laboració.